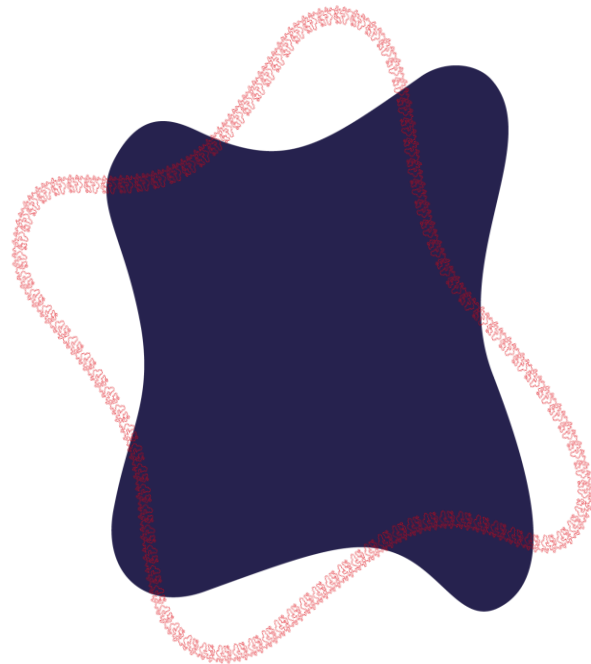


Kriisityön uudistukset ja muuttuneet käytännöt

Sosiaali- ja kriisipäivystysten rooli

Sosiaalihuoltolaki 29 §

Sosiaalipäivystys on järjestettävä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kaiken ikäisille. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden **ympäri vuorokauden** ja kiireelliset sosiaalipalvelut voidaan toteuttaa siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään. Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat.



Vaatimus monialaiseeseen yhteistyöhön

Sosiaalipäivystystä toteutettaessa on toimittava yhteistyössä ensihoitopalvelun, terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.



Sosiaalipäivystyksen tehtäviä kriisityön tarjoamisessa

Onnettomuudet ja muut vaaratilanteet aiheuttavat sosiaalisen avun tarvetta vuorokauden ajasta riippumatta.

→ Tulipalot, liikenneonnettomuudet, äkilliset läheisen kuolemat, katoamiset, rikoksen uhriksi joutuminen sekä laajat suuria ihmisryhmiä koskevat häiriötilanteet.

Sosiaalipäivystyksessä syntyvät asiakkuudet ovat ajallisesti lyhytkestoisia.

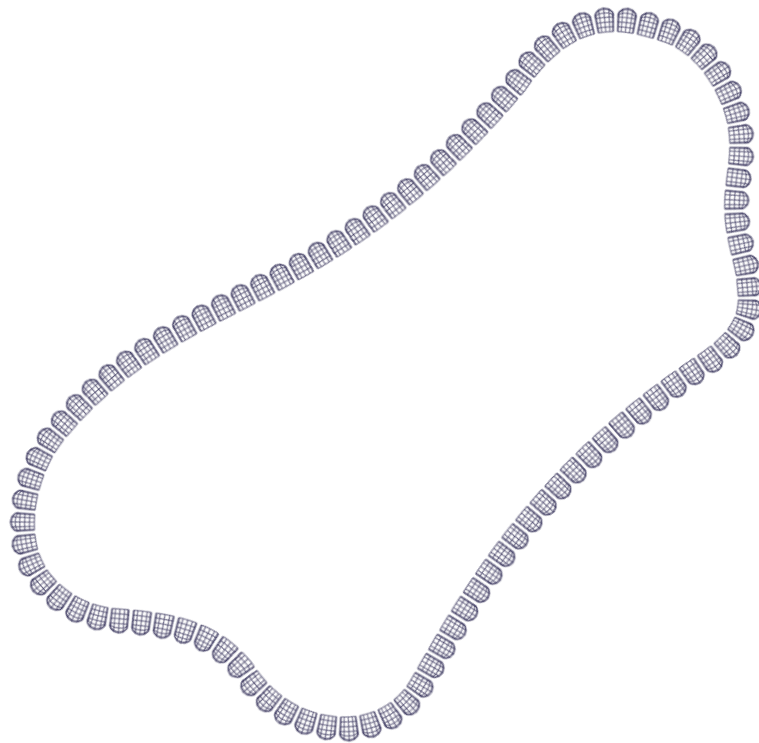
→ välitön apu

→ jatkopalvelujen tarve, varmistaminen, että asiakas käytännössä pääsee jatkopalvelujen piiriin.



Sosiaalipäivystys on kriisitilanteissa työskentelemistä

Työntekijöillä on oltava perusammattitaidon lisäksi riittävä kriisityön osaaminen. Päivystystyössä edellytetään kykyä tilanteen kokonaisvaltaiseen ja ripeään analysointiin, ja päätöksentekoon on usein pystyttävä nopeasti ja suhteellisen vähäisen informaation pohjalta.



Psykososiaalinen tuki sosiaalipäivystyksessä

Sosiaalipäivystysten tulee kiireellisissä tilanteissa osallistua tarvittaessa psykososiaalisen tuen antamiseen.

Sosiaalihuollon palveluja edellyttävissä kriisitilanteissa sosiaalihuollon ympärivuorokautinen palvelu muodostaa ensimmäisen hälytettävän yksikön, joka vastaa sosiaalitoimen valmiussuunnittelun mukaisesti kiireellisten toimien käynnistämisestä ja järjestää tarvittaessa asiakkaille turvatun ympäristön.

Sosiaalitoimen keskeisimmät tehtävät onnettomuuksissa ja muissa traumaattisissa tilanteissa ovat:

- **järjestää välittömästi tilapäinen majoitus ja laitoshoido**
- **järjestää muonitus**
- **järjestää kiireellisesti vaateapua**
- **huolehtia lastensuojelullisista tehtävistä**
- **antaa toimeentulotukea**
- **koordinoida toimintaa muiden sosiaalipalveluja järjestävien tahojen kanssa**
- **tiedottaa väestölle sosiaalipalveluista**
- **antaa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa**

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman (2018) työryhmän suositukset psykososiaalisen tuen antamiseksi äkillisissä traumaattisissa tilanteissa

Äkillisten traumaattisten tilanteiden psykososiaalisen tuen lähtökohtana on, että tukea tarjotaan aktiivisesti kaikille, jotka ovat kokeneet äkillisen järkyttävän tapahtuman tai esimerkiksi menettäneet äkillisesti läheisen ihmisen.

Äkillisten traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki tulisi tämän työryhmän suositusten perusteella siirtää pois yksittäisistä kriisi-istunnoista kohti pitkäaikaista prosessinomaista tukea ja PTSD:n tunnistamista.

STM:n suositukset

Työryhmän suosituksena on, että alueellinen sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa ensivaiheen äkillisten traumaattisten tilanteiden psykososiaalisesta tuesta ja sen toteutumisesta.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen rooli korostuu ennen kaikkea hälytysten vastaanottamisessa, tilanteen alkuarviossa ja ensivaiheen avun järjestämisessä sekä avun tarvitsijoiden ohjaamisessa oikean palveluntuottajan piiriin.



Kriisityön tehtävä päivystysvuorossa

- Tehtävä tulee vireille – virven kautta, ensihoidon tai poliisin tai yksityishenkilön kautta
- Tehtävänjako – montako hlöä koskee, mikä työntekijäresurssi
- Yleensä tehdään työparina, yksi jää päivystämään toimistolle (mikäli useampi kuin kaksi vuorossa)
- Haasteena ollut jatkotyöskentelystä sopiminen (12 tunnin vuorot) (ideaali, että sama työntekijä jatkaa)
- Kotikäynti (yleensä 1 ½ - 2 ½ tuntia)
- Sovitaan seuraava tapaaminen tai soittoaika tapaamisen sopimiseksi (työntekijä vetoinen)
- Takapäivystäjän mahdollisuus saada työparia – työturvallisuusasiat, purkujen järjestämisen mahdollisuus

**Suomessa
sosiaalipäivystykset ovat
resursseiltaan ja
asiakasmääriltään
vaihtelevia. On isoja sosiaali-
ja kriisipäivystyksiä sekä
pienempiä
sosiaalipäivystyksiä, joissa
kriisityön malli on räätälöity
alueeseen ja resursseihin
sopivaksi.**



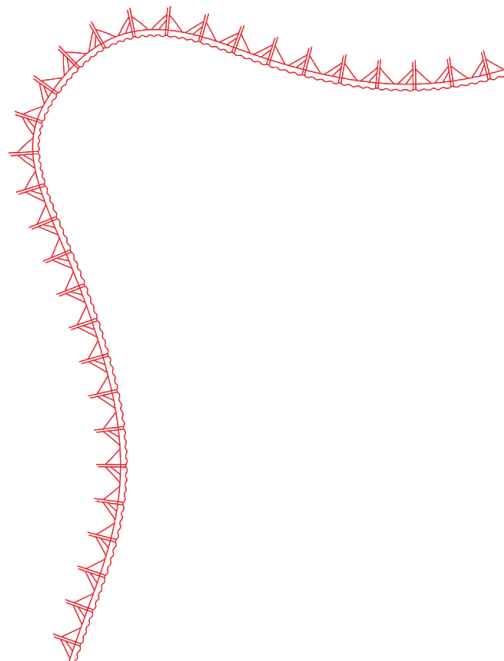
Kriisityön järjestämisen eri malleja

Sosiaali- ja kriisipäivystys hoitaa psykososiaalisen tuen antamisen mahdollisimman pitkälle tai kokonaan.

Sosiaalipäivystys tekee ensikäynnit, jonka jälkeen asian hoito siirtyy muualle. Jatkotyöskentelyn varmistaminen työntekijälähtöisesti.

Kunnan tai kaupungin oma tai kuntien yhteinen kriisiryhmä.

Mielenterveyspalvelut tai perhepalvelukeskus.



KOLARI

Kunnassa on **kriisiryhmä**, jonka jäsenillä on valmiudet antaa henkistä ensiapua äkillisissä onnettomuustilanteissa. Ensilinjan auttaja tarjoaa kriisiapua järkyttävän tapahtuman kohdannelle. Tiedon vastaanottaja ottaa yhteyttä muihin kriisiryhmän jäseniin, jotka yhdessä organisoivat varsinaisen kriisi-istunnon. Tämä pidetään noin 3-5 päivän sisällä, mutta aikaisintaan 24 tuntia tapahtuneesta.

Kriisiryhmän yhteyshenkilöt ovat ryhmitelty Kolarin kunnassa alueittain.

Sodankylä

Normaalioloissa psykososiaalista palvelua saa perhekeskuksen mielenterveyspalveluista, kasvatus- ja perheneuvonnasta ja terveydenhuollosta.

Poikkeusoloissa perustetaan kriisikeskus, psykososiaalisen tuen antamista johtaa sosiaalityön johtaja. **Kriisityöryhmään** kuuluvat sosiaalityön johtaja, vastaava psykiatrinen sairaanhoitaja, johtava lääkäri, vanhustyön johtaja, johtava hoitaja, kuraattori, sosiaalityöntekijä, psykologi sekä esimiehet kehitysvamma- ja mielenterveyspalveluiden yksiköistä. Laajassa suuronnettomuustilanteessa pyydetään lisäapua Lapin sairaanhoitopiirin psykososiaalisen tuen ryhmältä. Suunnitelmassa on nimetty myös muut yhteistyötahot: seurakunta, SPR, Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys. Sosiaalipäivystäjät ovat saaneet kriisityön koulutuksen.

Pello

Kriisiryhmä – 17 henkilöä: lähi-,sairaanhoidon- ja terveydenhoitajia, sosiaaliohjaaja, kirkkoherra ja diakoni, poliisin ja pelastuslaitoksen edustaja.

Tk:n vuodeosastolta otetaan yhteyttä listalla olevaan henkilöön, joka ottaa kriisiapua tarvitsevaan yhteyden, kartoittaa tilanteen ja hälyttää tarpeen mukaan lisää henkilöitä.

Virka-aikana yleensä psykososiaalisen tuen tarpeesta ilmoitetaan **mielenterveystoimistolle**, joka huolehtii kriisiavun tarpeen kartoituksesta, arvioinnista ja jatkohoidosta.

Kriisityön tilastoa Rovaniemi

Kesäkuu: 102h kriisityötä

18.6.-15.8. 3 työntekijää 12.5h
20.6.-7.7. 4 työntekijää 22.5h
20.6.-22.6. 3 työntekijää 7.5h
20.6.-28.7. 1 työntekijä 5h
21.6.-14.7. 2 työntekijää 16,5h
21.6.-28.7. 3 työntekijää 15h
22.6.-7.7. 2 työntekijää 14h
22.6. 2 työntekijää+spr 3h
23.6. 2 työntekijää 6h

Heinäkuu: 31,5h kriisityötä

11.7.-3.3. 1 työntekijä 29h
14.7.-24.8. 3 työntekijää 1h
24.7. 3 työntekijää 1,5h

Elokuu: 45h kriisityötä

20.8.-7.3. 4 työntekijää 16h
21.-22.8. 1 työntekijä 2,5h
21.-27.8. 5 työntekijää 18h
28.8.-21.4. 1 työntekijä 8,5h

Syyskuu: 112h kriisityötä

8.9.-4.12. 1 työntekijä 18,5h
12.-14.9. 1 työntekijä 2h
14.9. 2 työntekijää 3h
19.9. 1 työntekijä 1,5h
27.9.-4.10. 2 työntekijää 13,5h
28.9.-1.10. 3 työntekijää 2h
28.9.-23.11. 4 työntekijää 3h
29.9.-2.10. 2 työntekijää 10h
29.9.-22.10. 3 työntekijää 18,5h
29.9.-26.10. 3 työntekijää 22h
30.9. 1 työntekijä, 0,5h
30.9. 1 työntekijä 17,5h

SURO-ohje Suuronnettomuustilanteisiin (päivitetty 2020)

Terveystenhuoltolaki (1326/2010) edellyttää sairaanhoitopiirejä vastaamaan alueensa ensihoidosta ja suuronnettomuustilanteista.

Terveystenhuoltolaki 40 §:n mukaan ensihoitopalveluun kuuluu tarvittaessa potilaan, hänen läheisensä ja muiden tapahtumaan osallisten **ohjaaminen psykososiaalisen tuen piiriin** sekä osallistuminen alueellisten varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen suuronnettomuuksien ja terveydenhuollon erityistilanteiden varalle yhdessä muiden viranomaisien ja toimijoiden kanssa.



KIITOS!